

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพฤติกรรมและความคาดหวังในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ต่อวิชา เอกเทศสัญญา 2 ประจำปีการศึกษา 1/2555 ครั้งนี้ได้ทำการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง
2. แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม
3. แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
4. แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน
5. ความหมายของวิชาเอกเทศสัญญา 2
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคาดหวัง

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ คือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “คาด” ไว้ว่า “นึกไว้, หมายไว้” และคำว่า “หวัง” หมายถึง “คาดว่าจะได้, ปองไว้, หมายไว้” เมื่อรวมคำจึงมีความหมายว่า เป็นไปตามที่คาดหมายหรือนึกไว้

เบญจา นิลบุตร (2540 : 10) ได้กล่าวว่า ความคาดหวังเกิดจากความรู้สึกนึกคิดในการ คาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นอย่างไร อันเป็นความปรารถนาจะให้ไปถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

สกวเดือน ปธนสมิทธิ์ (2540 : 64) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่า เป็นแนวคิดที่ บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้วแสดงออกมาโดยการพูด การเขียน และการแสดงออกดังกล่าวนั้นขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางสังคม ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งบุคคลอื่นอาจไม่เห็นด้วยก็ได้ หรืออีกกล่าวหนึ่ง ความคาดหวัง คือ การแสดงออกทางทัศนคติอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบและเป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก ทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงออกโต้ตอบสิ่งต่าง ๆ ในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ จึงควรพิจารณาในด้าน องค์ประกอบของทัศนคติควบคู่ไปด้วย

สุรีย์ กาญจนวงศ์ (2541 : 18) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง สภาพการประเมิน ความสามารถของตนเองกับความตั้งใจในการทำงานสู่เป้าหมายที่ต้องการ หากบุคคลมีความสามารถ

สูง ตั้งใจสูงจะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานตามที่หวังผล จากความหมายความคาดหวังข้างต้น สรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นระดับ พฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของตนในการตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดหรือต้องการให้เป็นไปตามความต้องการของตน

แนวคิดในการอธิบายความหวังของ (สุรีย กัญจนวงศ์, 2541 : 58) แบ่งเป็น 2 ประการ คือ ความคาดหวังเฉพาะกับความคาดหวังทั่วไป ซึ่ง ความคาดหวังเฉพาะ (Specific Expectancies) สะท้อนให้เห็นประสบการณ์ที่ได้รับจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ในอดีตกับความคาดหวังทั่วไป (Generalized Expectancies) ซึ่งเป็นผลรวมของประสบการณ์ใน สถานการณ์ต่างๆ ที่คล้ายคลึงกันหรือเกี่ยวข้องกัน ความคาดหวังในลักษณะของการเป็นทฤษฎี ช่วยตัดสินใจในการกระทำว่ามีข้อพิจารณาเกี่ยวกับความคาดหวัง 2 ประการ คือ พิจารณา เป้าหมายที่จะไปสู่สิ่งที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงไร (Valance) และพิจารณาว่าสิ่งที่กระทำสามารถ คาดหวังให้ไปถึงจุดหมายได้เพียงไร (Expectancy) โดยทั้ง 2 ประการนี้มีความสัมพันธ์กัน และ ความคาดหวังในการทำงานสู่เป้าหมายนี้ ได้มีแนวคิดสำคัญตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย (Goal Setting Theory) โดยทินเนอร์ (Turner, 1982, pp. 145 - 150) ที่สรุปได้ว่าจิตใจของมนุษย์เรานั้น โดยธรรมชาติจะถูกกระตุ้นโดยเป้าหมาย (Goal) ให้ต้องแสดงพฤติกรรมตามเป้าหมายและความ ตั้งใจของตนเองเพื่อนำสู่การบรรลุเป้าหมายให้สำเร็จทั้งนี้เนื่องจาก

1. มีความรู้สึกผูกพันตนเองกับเป้าหมายของการปฏิบัติงานที่ตั้งเอาไว้ และตนเองมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายด้วย จึงยืนหยัดที่จะกระทำจนบรรลุผลสำเร็จ

2. เป้าหมายที่มีความยากจะจูงใจให้คนทำงานได้ผลงานดีกว่า เป้าหมายง่าย

3. เป้าหมายที่มีความเฉพาะเจาะจงย่อมจูงใจให้ทำมากกว่าเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน

4. สิ่งจูงใจให้ทำงานจะไม่มีจุดหมายต่อเป้าหมายหากไม่ได้ผูกพัน สิ่งจูงใจไว้กับเป้าหมาย

ทั้งนี้ความคาดหวังในความคิดของ (สุรีย กัญจนวงศ์, 2541 : 3) หมายถึง โอกาสหรือความเป็นไปได้ (ที่ถูกรับรู้) อย่างคลุมเครือว่าการเสริมแรงที่แน่นอนอย่างหนึ่ง จะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำเฉพาะอย่าง ความคาดหวังตามแนวคิดของรอตเตอร์ เป็นสิ่ง คลุมเครือที่อาจสอดคล้องโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง หรืออาจไม่สอดคล้องก็ได้ ความคาดหวังเกิดขึ้น บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน รอตเตอร์ แยกความคาดหวัง ออกเป็น 2 อย่าง คือความคาดหวังเฉพาะกับความคาดหวังทั่วไป ความคาดหวังเฉพาะ (Specific Expectancy) สะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ในอดีต กับความคาดหวังทั่วไปที่ได้รับ (Generalized Expectancy) ซึ่งเป็นผลรวมของประสบการณ์ในสถานการณ์ต่างๆ ที่คล้ายคลึงกันหรือเกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ สุพานี สฤษฏ์วานิช (2549 : 211 - 212) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของความคาดหวังว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. คุณค่า (Valance) หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อผลลัพธ์ ของการกระทำที่เกิดจากการทำงานระดับความพอใจที่บุคคลคาดหวังจะมาจากทำให้คุณค่าต่อ การทำงาน ถ้าเป็นงานที่มีคุณค่าสูง ก็จะมีค่าความพึงพอใจสูงมากตามด้วย

2. เครื่องมือ / สิ่งกระตุ้น (Instrumentality) หมายถึง สื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ วิธีทางที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ

3. ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคล นั้นๆ บุคคล หรือ อินทรีย์มีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง ทุกชีวิตพยายามดิ้นรนแสวงหาอย่าง น้อยที่สุดก็คือความ

ต้องการ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เมื่อชีวิตปัจจัยเหล่านั้น ได้รับการตอบสนองแล้วก็มี ความต้องการสูงไปเรื่อยๆ จากความต้องการหลายสิ่งหลายอย่างนี้เอง ทำให้เกิดความพยายามกระทำ การดำเนินการด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดด้วยมือหรือเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุความพอใจ หรือเพื่อให้ ได้รับผลการดำเนินการนั้นตามที่ได้แสดงความพยายาม นั้นเองเรียกว่าความคาดหวังและความพอใจสิ่ง ต่างๆ

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2542 : 72) กล่าวว่า ความคาดหวัง (Expectation) หมายถึง สิ่งที่คุณรับรู้ คาดคะเนว่าตนเองน่าจะทำอะไรได้ เพียงใด นับเป็นการ คาดคะเนถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้จริงจากการกระทำของตนเอง ซึ่งอาจแตกต่าง จากผลที่คุณคนั้น บรรณานุ่มหวังที่จะได้ความคาดหวังของคุณคน จะมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับ การแสดงพฤติกรรม จริงของคุณคน โดยที่องค์ประกอบต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมมีส่วนที่ทำให้มีการ เปลี่ยนแปลงหรือการปรับ ระดับความคาดหวังได้มากกว่าการเปลี่ยนแปลง

สุรีย์ ธาดากร (2542 : 92) ได้ให้ความหมาย ความคาดหวัง ว่า คือ การทำนาย เหตุการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นข้างหน้าบ้าง การคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อก่อนนั้นเป็นสิ่งที่เราเคยมี ประสบการณ์มาก่อนในชีวิตจริงของคนเรา

กาเย (Gagne, 1985, p. 163) ได้กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นแรงจูงใจใน การเรียนรู้เรื่องราว ต่างๆ นอกจากนั้น ความคาดหวังยังสัมพันธ์กับความตั้งใจและการเลือกรับรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง เป็นแนวคิดที่ต้องการอธิบายการเลือก หรือการตัดสินใจในการกระทำเพื่อ บรรลุเป้าหมายหนึ่ง มีทฤษฎีหลายทฤษฎีที่ถูกพัฒนาขึ้นมาจาก แนวคิดเรื่อง ความคาดหวังทฤษฎีต่างๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในแนวคิดทางจิตวิทยาประเภทหรือ การเน้นกระบวนการคิดเป็นสำคัญ มีสมมติฐาน ว่า การที่คนเราจะแสดงพฤติกรรมในเรื่องใดนั้น ขึ้นอยู่กับ (สุรีย์ กาญจนวงศ์, 2541, หน้า 5)'

(1) การแสดงพฤติกรรมของเขานั้นจะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้มาก น้อยเพียงใด หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การกระทำนั้นมีความเป็นไปได้ (Probability) ที่จะได้รับ รางวัล (Reward) หรือบรรลุเป้าหมายที่ต้องการมากน้อยเพียงใด

(2) เป้าหมายที่ตั้งไว้มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด (Value of the Goal) อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็น ความเป็นไปได้ของเป้าหมาย (Goal Likelihood) หรือคุณค่าเป้าหมาย (Goal Value) ล้วนแต่มีลักษณะ แบบคลุมเครือ (Subjective) ที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ของคุณคนซึ่ง อาจแตกต่างจากความเป็นจริงก็ได้

เมื่อสรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังของนักจิตวิทยา รวมถึง นักการศึกษา ได้ใจความ ว่า ความคาดหวัง หมายถึง การคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมของมนุษย์โดยตรง อาจจะมีความเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ ในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้ง ไว้ ความคาดหวังนั้นๆ เกิดจากการที่ มนุษย์ได้เลือกทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างเต็มที่เต็ม ความสามารถ มนุษย์จึงจะคาดหวังต่อการ สัมฤทธิ์ผลจากกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งบางครั้งอาจจะมาก เกินไป และอาจทำให้รู้สึกผิดหวังเมื่อผลไม่เป็นอย่างที่ คาดหวังไว้ ในเรื่องการศึกษา ที่ขณะนี้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีบทบาทมากในการมีส่วนร่วมทั้งกับบุตรหลาน และ โรงเรียน บทบาทหนึ่งที่ผู้ปกครองมี ความตั้งใจในกิจกรรมนั้นๆ สูงมากคือ การตัดสินใจเลือกสถานที่ศึกษา ให้แก่บุตรหลาน จึงทำให้ ผู้ปกครอง พ่อ แม่ เกิดความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้นๆ อย่าง มาก

นอกจากนี้ สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2541 : 112-115) กล่าวว่า ทฤษฎีความคาดหวังหรือ ทฤษฎีวี (VIE = Valence Instrumentality Expectancy) ของวิกเตอร์ วรูม (Vroom) ซึ่งเสนอเมื่อ

ปี ค.ศ. 1946 นี้เป็นทฤษฎีที่มีรากเหง้ามาจากแนวความคิดเกี่ยวกับประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องความคิดความเชื่อซึ่งนักจิตวิทยา เคอร์ท เลวิน (Kurt Levin) และเอ็ดวาร์ด โทลแมน (Edward Toman) ได้เสนอไว้ในทฤษฎีนี้จะมีแนวความคิดสำคัญ 3 ประการ คือ จำนวนที่ประกอบขึ้นเป็นความชอบ (Valence) ความเป็นเครื่องมือ (Instrumentality) และความคาดหวัง (Expectancy) ได้มีการนำเอาพยัญชนะแรกของศัพท์ภาษาอังกฤษมาเรียงต่อกันรวมเรียกว่า ทฤษฎีวี (VIE) สมมติฐานที่มีในทฤษฎีนี้ก็คือการเลือกของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง (ท่ากลางบรรดาทางเลือกต่าง ๆ นั้น) จะสัมพันธ์อย่างมีกฎเกณฑ์กับสภาพทางจิตวิทยาซึ่งจะเกิดขึ้นในระยะเวลาเดียวกับพฤติกรรมสำหรับแนวความคิด 3 ประการที่กล่าวมาข้างต้นนี้อธิบายได้ดังนี้

1. จำนวนที่ประกอบกันขึ้นเป็นความชอบ หมายถึง ระดับความชอบของ เอกบุคคล ผลลัพธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยหนึ่งนั้นคือระดับความมากน้อยของความชอบหรือการเห็นในคุณค่าของผลลัพธ์หรือรางวัลที่จะได้จากการกระทำนั่นเอง ดังนั้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความชอบนี้ก็คือค่านิยม สิ่งจูงใจทัศนคติและอรรถประโยชน์ที่คาดหวัง ความชอบ จะมีค่าเป็นศูนย์เมื่อบุคคลไม่รู้สึกสนใจใฝ่ต่อผลลัพธ์ที่ได้และมีค่าติดลบเมื่อบุคคลนั้นไม่ยอมรับผลนั้นเลย

2. ความเป็นเครื่องมือ หมายถึง ความเป็นไปได้หรือโอกาสของผลการปฏิบัติงานหรือผลลัพธ์ในระดับแรกจะทำให้ได้รับผลตอบแทนผลลัพธ์ในระดับต่อไปซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผลปฏิบัติงานกับผลตอบแทนที่ได้รับ เช่น สมมติว่าบุคคลหนึ่ง ๆ ประารถนาที่จะได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งและเขาเห็นว่าการปฏิบัติงานที่อยู่ในเกณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เป้าหมายของเขาเป็นผลได้ ดังนั้นผลลัพธ์ในระดับแรกของเขา จึงเป็นการปฏิบัติงานที่อยู่ในเกณฑ์ดี

3. ความคาดหวัง หมายถึง ความเป็นไปได้ที่การกระทำหรือความพยายามโดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ระดับที่ 1 โดยเฉพาะความคาดหวังนี้ต่างจากความเป็นเครื่องมือโดยที่ความคาดหวังจะเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะได้มาซึ่งผลลัพธ์ในระดับที่ 1 ในขณะที่ความเป็นเครื่องมือนั้นจะเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพของผลลัพธ์ในระดับที่ 1 และ 2

ในทัศนะของวรูม ระดับการจูงใจของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับผลคูณของความชอบกับความเป็นเครื่องมือและความคาดหวัง หากบุคคลกระทำการหลายอย่างก็เอาระดับการจูงใจที่หาได้มารวมกันก็จะได้พลังในการจูงใจ

Gardner (1959 : 226, อ้างถึงใน สมหมาย ปราบสุธา 2548 : 20) ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่า หมายถึง การคาดหมายสิ่งที่ต้องการไว้ล่วงหน้า ซึ่งมี 2 แบบคือ สิทธิและหน้าที่สิทธิคือความคาดหวังซึ่งผู้สวมบทบาทคาดหมายการกระทำบางอย่างจากบุคคลที่ตนจะต้องแสดงตอบสนองส่วนหน้าที่คือความคาดหวังซึ่งผู้สวมบทบาทคาดหมายการกระทำบางอย่างต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ความคาดหวังทั้ง 2 แบบคือทั้งสิทธิและหน้าที่อาจจะวิเคราะห์ในรูปของการประพฤติปฏิบัติและลักษณะของคุณสมบัติต่าง ๆ

จากความหมายของความคาดหวังข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ความคาดหวัง คือ การคาดคะเนต่อตนเอง หรือบุคคลอื่นให้กระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งตามที่ตนเองต้องการ

ทฤษฎีความคาดหวัง

ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation Theory) ซึ่งนักจิตวิทยา กลุ่มปัญญานิยม เชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญาหรือความคิดในการตัดสินใจ จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อจะนำไปสู่เป้าหมายที่จะสนองความต้องการของตนเอง จึงเกิดสมมติฐานดังนี้ (อุไรวรรณ เกิดผล, 2539)

1) พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้น โดยผลรวมของแรงผลักดันภายในของเขาเอง และแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม

2) มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการ ความปรารถนาและเป้าหมายที่แตกต่างกัน

3) บุคคลตัดสินใจที่จะทำพฤติกรรมโดยเลือกจากพฤติกรรมหลายอย่าง สิ่งที่เป็นข้อมูลให้เลือก ได้แก่ ความคาดหวังในค่าของผลลัพธ์ที่จะได้หลังจากการแสดงพฤติกรรมนั้นไปแล้ว

ความคาดหวัง (Expectation Theory) เป็นความเชื่อหรือความคิดอย่างมีเหตุผล ในแนวทางที่เป็นไปได้ หรือเป็นความหวังที่คาดการณ์ว่าต้องการจะได้ในอนาคตของบุคคล ความคาดหวังจึงเป็นสถานะทางจิตที่บุคคลคาดคะเนล่วงหน้าแต่บางสิ่งบางอย่างว่าควรจะมี ควรจะเป็นหรือควรจะมีเกิดขึ้นตามความเหมาะสม ในเรื่องของความคาดหวังจึงมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านได้แก่

อริยา คูหา (2546 : 73-74) ได้กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาบนโลกใบนี้ เมื่อเติบโตขึ้นในช่วงอายุหนึ่งที่มีความต้องการ ความรู้สึกเป็นของตัวเอง หรือเมื่อมีวุฒิภาวะเจริญเติบโตขึ้นในทางความคิด ทุกคนต่างก็มีเป้าหมายให้กับตัวเองเพื่อต้องการให้เกิดความสำเร็จ และในการเดินทางที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น ทุกคนก็จะต้องมีความคาดหวังให้กับความสำเร็จนั้น เพื่อให้ความคาดหวังนั้นอาจจะเป็นความคาดหวังให้กับตัวเองหรือเป็นความคาดหวังให้กับบุคคลอื่น โดยทำการคาดหวังให้บุคคลอื่นเป็นไปตามที่ตัวเองต้องการตามเป้าหมายที่วางไว้

โดยที่ Vroom (1964 : 103) ให้ทรรศนะเกี่ยวกับสมมุติฐาน 4 ประการที่เป็นบ่อเกิดแรงจูงใจในการทำงาน กล่าวคือ

1) การคาดหวังว่าเมื่อแสดงพฤติกรรมไปแล้วจะทำได้หรือไม่ มีความรู้ความสามารถ และมีสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกที่จะแสดงพฤติกรรมเพียงพอที่จะดำเนินได้มากเพียงใดและมีบทบาทที่สามารถแสดงความสามารถได้ดีเพียงใด

2) การคาดหวังว่าเมื่อทำงานนั้นแล้วทำได้ดีเพียงใด

3) การคาดหวังว่าเมื่อทำงานนั้นได้แล้วจะได้ผลลัพธ์อย่างที่ต้องการหรือไม่

4) การตีผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำ ถ้าเขาเห็นว่ากระทำแล้วมีค่า เขาก็อยากทำ แต่ถ้าไม่มีค่าเขาก็ไม่สนใจ จึงสรุปได้ว่าคนเรามีแรงจูงใจในการกระทำสิ่งใด ๆ ย่อมมีความคาดหวังตามเงื่อนไขข้างต้น เพราะหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปแล้วแรงจูงใจย่อมขาดหายไปด้วย เมื่อดูตามสภาพแล้ว

ทฤษฎีเน้นเรื่องการพัฒนา โดยที่ Vroom เน้นว่า มนุษย์ควรรู้จักตนเอง รู้ขีดจำกัดและความสามารถของตน

เทอร์เนอร์ (Turner, 1982, pp. 349 - 351) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความ คาดหวังว่าลักษณะของความคาดหวังนั้นเปรียบเหมือนกับ “การเล่นละครเวที” กล่าวคือ จะต้อง มี ผู้แสดง ผู้ชม และมีบทบาทสำหรับผู้แสดง คือ ความคาดหวัง หมายถึง ภาวะความเป็นจริงต่างๆ ทางสังคมจะสามารถ เปรียบได้เช่นกับละคร ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งต่างๆ ทางสังคมมากมาย โดยบรรทัดฐานเป็น ตัวกำหนดว่าบุคคลควรจะมีพฤติกรรมเช่นใดในสังคม กิจกรรมหรือการกระทำต่างๆ ทางสังคมจะ ถูกจัดระบบและควบคุมโดยบรรทัดฐานที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์และเงื่อนไขของสังคม แตกต่างกันไป ความคาดหวังจากผู้ร่วมแสดงคนอื่นๆ หมายถึง การที่สังคมมีบรรทัดฐานซึ่งเปรียบ เหมือนสคริปที่จะกำหนดบทบาทของบุคคลในความสัมพันธ์กันทางสังคมดังกล่าวแล้วบุคคลใน สังคมจึงต้องมีการสวมบทบาทซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะได้คาดหวังพฤติกรรมของบุคคลอื่นในสังคม ที่แสดงออกและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ถูกต้องได้ตามความคาดหวังของสังคมและบุคคลอื่น

ความคาดหวังจากผู้ชม หมายถึง เป็นความคาดหวังของบุคคลในสังคมที่ อยู่ในสถานภาพต่างๆ กัน ซึ่งจะต้องคาดหวังและสวมบทบาทของบุคคลอื่นที่เป็นเครื่องนำทางไปสู่ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างถูกต้อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่เป็นความคาดหวังร่วม

สรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นความคิด ความเชื่อ ความต้องการ ความมุ่งหวังหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง เช่น บุคคล การกระทำหรือเหตุการณ์เป็นต้น จึงเป็นการคิดล่วงหน้าโดยมุ่งหวังในสิ่งที่เป็นไปได้ว่าจะเกิดตามที่ตนคิดไว้ ทั้งนี้ความคาดหวังของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความต้องการและเป็นไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

การกำหนดความคาดหวัง

นवलจันทร์ เพิ่มพูนรัตนกุล (2540 : 11) กล่าวถึง การกำหนดความ คาดหวังตามความคิดของเดอ เซ็คโค ว่าการกำหนดความคาดหวังของบุคคล นอกจากขึ้นอยู่กับ ระดับความยากง่ายของงานแล้วยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาในครั้งนั้นๆ ด้วย ดังที่ได้กล่าว ไว้ว่า การที่บุคคลเคยประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นมาก่อน ก็จะทำนายความคาดหวังใน การทำงานในคราวต่อไปสูงขึ้นและใกล้เคียงกับความสามารถจริงมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้าม ระดับความหวังต่ำลงมาเพื่อป้องกันมิให้ตนเกิดความรู้สึกล้มเหลวจากการที่วางระดับความหวังไว้ สูงกว่าความสามารถจริง

การที่บุคคล จะกำหนดความคาดหวังของตนนั้นจะต้องประเมินความ เป็นไปได้ด้วย ทั้งนี้เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิดและคาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่ง หนึ่งสิ่งใดโดยสิ่งนั้นๆ อาจเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ ความรู้สึกนึกคิดหรือคาดการณ์นั้นจะมี ลักษณะเป็นการประเมินค่าโดยมาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัดการคาดการณ์ของแต่ละบุคคล แม้จะเป็นการให้ต่อสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรมชนิดเดียวกันก็อาจแตกต่างกันออกไปได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความสนใจและการเห็นคุณค่าความสำเร็จของสิ่งนั้นๆ

บุคคลที่มีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ซึ่งเกิดจากการที่สังคม หรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ถ่ายทอดความนิยมทางสังคมมา การที่บุคคลตัดสินใจกระทำ ก็ เพื่อให้บรรลุสิ่งที่คาดหวังไว้นั้น เช่น การตัดสินใจที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาเพื่อไป ศึกษาต่อในแขนงที่ตนสนใจและประกอบอาชีพตามที่คาดหวังไว้

2. แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

ความหมายของพฤติกรรม ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 10) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึงกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ได้ เช่น การทำงานของหัวใจการทำงานของกล้ามเนื้อ การเดิน การพูด การคิด ความรู้สึก ความชอบ ความสนใจ เป็นต้น

อรุณ รักธรรม (2524 : 13) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง การปฏิบัติซึ่งบุคคลใดบุคคลหนึ่งแสดงต่อบุคคลหนึ่ง หรือบุคคลอื่นในการที่ถูกต้อง หรือผิดไปจากปทัสถานแห่งขนบธรรมเนียม หรือมารยาทของสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ พฤติกรรมหมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้น โดยการกระทำที่มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างระบบร่างกายกับเครื่องกระตุ้น

สมพร สุทัศน์ (2531 : 3) ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและนิสัยต่าง ๆ อันเนื่องมาจากประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ และความคาดหวังต่าง ๆ จินตนา สุขมาก (2536 : 5) การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงปฏิกิริยาตอบสนองหรือพฤติกรรมอันเนื่องมาจากบุคคลได้มีประสบการณ์ในขณะที่บุคคลนั้นมีสติสัมปชัญญะอันสมบูรณ์ แต่บางครั้งอาจเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวก็ได้

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544 : 94) กล่าวถึงการเรียนว่า เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถรับสิ่งที่เรียนเข้ามาเป็นพฤติกรรมใหม่ของตน พฤติกรรมดังกล่าวสามารถสังเกตเห็นได้จากการที่ผู้เรียนแต่ละคนปฏิบัติในขณะที่เรียน

ฮิลการ์ด (วิฒนชัย ธีรศิลาเวทย์. 2546 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Hilgard. 1975 : 194) ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรม โดยการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

สมิธ (วิฒนชัย ธีรศิลาเวทย์. 2546 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Smith. 1976 : 18-26) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า วิธีการเรียนเป็นยุทธวิธีในการเรียนอย่างหนึ่ง ที่ผู้เรียนแต่ละคนเลือกใช้ในขณะที่กำลังเรียน เนื้อหาในหลักสูตร ลีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกและบุคลิกภาพของนักเรียนนอกจากนี้ยังเป็นตัวบอกรูปแบบพฤติกรรมของนักเรียนในสภาพการเรียนรู้อีกด้วย

โสภา ฐพิกุลชัย (2521 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสิ่งมีชีวิตและผู้อื่นสามารถสังเกตได้และใช้เครื่องมือทดสอบได้ เช่น การหัวเราะ การร้องไห้ การกิน การนอน การเล่น

ชัยพร วิชชาวุธ (2523 : 1) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้น ผู้กระทำจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม การพูด การเดิน การกระพริบตา การได้ยิน การเข้าใจ การรู้สึกโกรธ การคิด ฯลฯ ต่างเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น

ศรียา – ประภัสสร นิยมธรรม (2519 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกใด ๆ ที่ผู้อื่นสามารถสังเกตเห็นได้หรืออาจสังเกตได้จากเครื่องมือที่นักทดลองนำมาใช้

อุทัย หิรัญโต (2526 : 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการที่แสดงออกมาไม่ว่าจกภายนอกหรือภายในร่างกายก็ได้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำหรือรู้สึก ผู้อื่นจะมองเห็นหรือไม่ก็ตาม นับได้ว่าเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกทุกอย่างของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายใต้สถานการณ์นั้น ๆ ทั้งที่สังเกตได้โดยตรงและสังเกตไม่ได้โดยตรง แต่สามารถวินิจฉัยได้ว่ามีพฤติกรรมหรือไม่โดยการใช้เครื่องมือทดลองหรือทดสอบ

องค์ประกอบของการเรียน

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 : 481-482) สรุปว่า “การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 เป็นอย่างน้อย ได้แก่ แรงขับ สิ่งเร้า การตอบสนอง และส่งเสริมแรง” สัจจอุทรานันท์ (2532 : 42) กล่าวว่า “องค์ประกอบของผู้เรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ได้แก่ ความสามารถทางสติปัญญา อัตราการเรียน ลักษณะการเรียน และประสบการณ์เดิม” กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบ

ของการเรียน ได้แก่ องค์ประกอบด้านตัวผู้เรียน เช่นสติปัญญา สุขภาพร่างกาย จิตใจ ลักษณะวิธีการสอน ความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่ครูสอน และความมานะพยายามในการเรียน นอกจากนี้ องค์ประกอบเหล่านี้ ผู้เรียนควรจะต้องได้รับการแนะแนวเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนที่ได้อย่างถูกต้อง เพื่อความสำเร็จในการเรียน 3. พฤติกรรมการเรียนและวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

วอลตัน (ฉันทนา กล่อมจิต, กอบพร อินทรตั้ง และวิลาวัลย์ จตุรธำรง. 2543 : 9 ;

อ้างอิงมาจาก Walton Paul. 1974) ได้กล่าวถึงนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการเรียนมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีเป้าหมายในการศึกษา
2. ระลึกอยู่เสมอว่าการศึกษาในสถาบันเป็นโอกาสเฉพาะ สำหรับพัฒนาทางสติปัญญาและใช้โอกาสนี้ให้เกิดประโยชน์
3. มีทักษะการเรียนที่ดี
4. มีความพากเพียรพยายามเพื่อความสำเร็จและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วย
 1. การรู้จักแบ่งเวลาและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
 2. การฝึกให้มีทักษะในการอ่าน
 3. การฟังและจดจำคำบรรยาย
 4. การหาความรู้เพิ่มเติม
 5. การเตรียมตัวสอบ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนต้องเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง แต่พึงการมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมทั้งอาศัยทักษะกระบวนการต่าง ๆ อาทิ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิดและกระบวนการคิดต่าง ๆ ทักษะการจัดการ และทักษะการทำงานเป็นกลุ่มหรือทำงานเป็นทีม เป็นต้นนอกจากนั้น การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีระบบ การทำกิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างแท้จริง มีความรู้ความเข้าใจ ลึกซึ้งและอยู่คงทน จึงจะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการแก้ไขสถานการณ์ที่หลายกหลายได้

งานวิจัยงานวิจัยต่างประเทศ

ลัมพ์คิน (เทพนา เครือคำ. 2547 : 53 ; อ้างอิงมาจาก Lumpkin. 1991 : 3694-A) ได้ศึกษาผลทักษะการสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีต่อความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อได้ศึกษาผลทักษะการสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วไม่แตกต่างกัน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นนักเรียนเกรด 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มทดลองที่มีเป็นนักเรียนเกรด 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

กระบวนการเกิดพฤติกรรม

สุรพล พยอมแย้ม (2545 : 25-26) ได้แบ่งกระบวนการเกิดพฤติกรรมเป็น 3 กระบวนการ ดังนี้คือ

1. กระบวนการรับรู้ (Perception Process) กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการเบื้องต้นที่เริ่มจากการที่บุคคลได้รับสัมผัสหรือรับข่าวสารจากสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยผ่านระบบประสาทสัมผัส ซึ่งรวมถึงการรู้สึกกับสิ่งเร้าที่รับสัมผัสนั้นด้วย

2. กระบวนการคิดและเข้าใจ (Cognition Process) กระบวนการนี้อาจเรียกไว้ว่า

“กระบวนการทางปัญญา” ซึ่งเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยการเรียนรู้ การคิด และการจำตลอดจนการนำไปใช้หรือเกิดพัฒนาการจากการเรียนรู้ นั้น ๆ ด้วย การรับสัมผัสและการรู้สึกที่นำมาสู่การคิดและเข้าใจนี้เป็นระบบการทำงานที่มีความละเอียดซับซ้อนมาก และเป็นกระบวนการภายในทางจิตใจที่ยังมีอาจศึกษาและสรุปเป็นคำอธิบายอย่างเป็นหลักการที่ชัดเจนได้

3. กระบวนการแสดงออก (Spatial Behavior Process) หลักจากผ่านขั้นตอนของการรับรู้และการคิดและเข้าใจแล้วบุคคลจะมีอารมณ์ตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับรู้ นั้น ๆ แต่ยังมีได้แสดงออกให้ผู้อื่นได้รับรู้ ยังคงเป็นพฤติกรรมภายในที่อยู่ภายใน (Covert Behavior) แต่เมื่อได้คิดและเลือกที่จะแสดงการตอบสนองให้บุคคลอื่นสังเกตได้เราจะเรียกว่า พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ซึ่งพฤติกรรมภายนอกนี้เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่มีอยู่ทั้งหมดภายในตัวบุคคลนั้น

เมื่อมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง การแสดงออกมาเพียงบางส่วนของที่มีอยู่จริง เช่นนี้ จึงเรียกว่า Spatial Behavior

โดยแท้จริงแล้ว กระบวนการย่อยทั้ง 3 ขั้นตอนนั้นไม่สามารถแยกออกจากกันหรือเป็นอิสระต่อกันได้ เพราะการเกิดพฤติกรรมแต่ละครั้งจะมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันอย่างมาก

ประเภทของพฤติกรรม

ชัยพร วิชชาวุธ (2515 : 21-22) ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมไว้ 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้โดยตรงจากประสาททั้ง 5 (ตา หู จมูก ปาก และผิวหนัง) ซึ่งสามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีก คือ

1.1 พฤติกรรมที่สังเกตได้โดยตรง ไม่ต้องใช้เครื่องมือช่วย บางครั้งเรียกว่าพฤติกรรมโมลาร์ (Molar Behavior) เช่น หัวเราะ ร้องไห้ อ้าปาก กระโดด เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง ต้องใช้เครื่องมือช่วย บางครั้งเรียกว่า พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior) เช่น การเต้นของหัวใจฟังจากเครื่องฟังหัวใจที่แพทย์ใช้ ความดันโลหิตสูงดูจากเครื่องวัดความดันโลหิต เป็นต้น

2. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลโดยรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัวก็ตาม โดยปกติผู้อื่นไม่อาจสังเกตเห็นพฤติกรรมประเภทนี้โดยตรงถ้าไม่บอกไม่แสดงออกมาให้เป็นที่สังเกต พฤติกรรมภายในจึงเป็นเรื่องประสบการณ์ส่วนบุคคล (Private Experience) คนเท่านั้นที่รู้ ตัวอย่างเช่น ความคิด ความจำ จินตนาการ ความฝัน และพฤติกรรมความรู้สึกต่าง ๆ เช่น กลัว หิว เสียใจ เจ็บ เป็นต้น ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงก็สามารถจะ

สังเกตได้โดยทางอ้อม เช่น การใช้แบบทดสอบหรือสังเกตจากพฤติกรรมภายนอกที่เป็นการสรุปโยงถึงพฤติกรรมภายใน ซึ่งพฤติกรรมภายในนั้นสามารถแบ่งได้ 2 ชนิด คือ

2.1 พฤติกรรมภายในที่เกิดขึ้นโดยรู้สึกตัว (Conscious Processes) เช่น หิว เหนื่อย ตื่นเต้น เจ็บปวด พฤติกรรมเหล่านี้เจ้าของพฤติกรรมรู้ตัวว่ามันเกิดและเจ้าของพฤติกรรม อาจจะควบคุมหรือเก็บความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ไม่แสดงออกซึ่งกิริยาอาการหรือสัญญาณใด ๆ

2.2 พฤติกรรมภายในที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว (Unconscious Processes) พฤติกรรมบางอย่างเกิดขึ้นภายในโดยที่บางครั้งบุคคลไม่รู้ตัว แต่มีผลต่อพฤติกรรมภายนอกของบุคคลผู้นั้น เช่น ความขลาด ความกลัว ความคิด ความสมหวัง ความปรารถนา ความสุขใจ เป็นต้น

3. แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

การรับรู้เป็นผลเนื่องมาจากการที่มนุษย์ใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sensory motor) ซึ่งเรียกว่าเครื่องรับ (Sensory) ทั้ง 5 ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง

จากการวิจัยมีการค้นพบว่า การรับรู้ของคนเกิดจากการเห็น 75% จากการได้ยิน 13% การสัมผัส 6% กลิ่น 3% และรส 3%

การรับรู้จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพล หรือปัจจัยในการรับรู้ ได้แก่ ลักษณะของผู้รับรู้ ลักษณะของสิ่งเร้า

เมื่อมีสิ่งเร้าเป็นตัวกำหนดให้เกิดการเรียนรู้ได้นั้นจะต้องมีการรับรู้เกิดขึ้นก่อน เพราะการรับรู้เป็นหนทางที่นำไปสู่การแปลความหมายที่เข้าใจกันได้ ซึ่งหมายถึงการรับรู้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ถ้าไม่มีการรับรู้เกิดขึ้น การเรียนรู้อย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ การรับรู้จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความคิดรวบยอด ทักษะคติของมนุษย์อันเป็นส่วนสำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอนและการใช้สื่อการสอนจึงจำเป็นจะต้องให้เกิดการรับรู้ที่ถูกต้องมากที่สุด

4. ทฤษฎีรูปแบบการเรียนการสอน

การเรียนการสอนเน้นความจำ (memory model)

ก.ทฤษฎี หลักการ แนวคิด ดังนี้

จอยส์และวิลส์ (ทิตนา แชมณี. 2545: 229 ; อ้างอิงจาก Joyce & Weil , 1996: 209 - 231) ได้พัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลัก 6 ประการเกี่ยวกับ

1)การตระหนักรู้ (awareness) ซึ่งกล่าวว่าการที่บุคคลจะจดจำสิ่งใดได้ดั่งนั้น จะต้องเริ่มจากการรับรู้สิ่งนั้น หรือการสังเกตสิ่งนั้นอย่างตั้งใจ และ

2)การเชื่อมโยง (association) กับสิ่งที่รู้แล้วหรือจำได้

3)ระบบการเชื่อมโยง (link system) คือระบบในการเชื่อมความคิดหลายความคิดเข้าด้วยกัน ในลักษณะที่ความคิดหนึ่งจะไปกระตุ้นให้จำอีกความคิดหนึ่งได้

4) การเชื่อมโยงที่น่าขบขัน (ridiculous association) การเชื่อมโยงที่จะช่วยให้บุคคลจดจำได้ดีนั้น มักจะเป็นสิ่งที่แปลกไปจากปกติธรรมดา การเชื่อมโยงในลักษณะที่แปลก เป็นไปไม่ได้ชวนให้ขบขัน มักจะประทับในความทรงจำของบุคคลเป็นเวลานาน

5) ระบบการใช้คำทดแทน

6) การใช้คำสำคัญ (key word) ได้แก่ การใช้คำ อักษรหรือพยางค์เพียงตัวเดียว เพื่อช่วยกระตุ้นให้จำสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันได้

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์ช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ได้ดีและได้นาน และได้เรียนรู้กลวิธีการจำ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้สาระอื่น ๆ ได้อีก

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ในการเรียนการสอนสาระใด ๆ ผู้สอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาสาระนั้นได้ดีและนานโดยการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การสังเกตหรือศึกษาสาระอย่างตั้งใจ

ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนตระหนักรู้ในสาระที่เรียน โดยการใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น ให้อ่านเอกสารแล้วขีดเส้นใต้คำ/ประเด็นที่สำคัญให้ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านให้หาคำตอบของคำถามต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การสร้างความเชื่อมโยง

เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาสาระที่ต้องเรียนรู้แล้วให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาส่วนต่าง ๆ ที่ต้องการจดจำกับสิ่งที่ตนคุ้นเคย เช่น กับคำ ภาพ หรือความคิดต่าง ๆ (ตัวอย่างเช่น เด็กจำไม่ได้ว่าค่ายบางระจัน อยู่จังหวัดอะไร จึงโยงความคิดว่า ชาวบ้านบางระจันเป็นคนกล้าหาญ สัตว์ที่ถือว่าเก่งกล้าคือสิงห์โต บางระจันจึงอยู่ที่จังหวัดสิงห์บุรี) หรือให้หาหรือคิดคำสำคัญที่ไม่คุ้นหรือยากด้วยคำ ภาพ หรือความหมายอื่น ๆ หรือการใช้การเชื่อมโยงความคิดเข้าด้วยกัน

ขั้นที่ 3 การใช้จินตนาการเพื่อให้จดจำสาระได้ดีขึ้น ให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการเชื่อมโยงสาระต่าง ๆ ให้เห็นเป็นภาพที่น่าขบขัน เกินความเป็นจริงขั้นที่ 4 การใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่ทำได้ข้างต้นในการทบทวนความรู้และเนื้อหาสาระต่าง ๆ จนกระทั่งจดจำได้

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

การเรียนโดยใช้เทคนิคช่วยความจำต่าง ๆ ของรูปแบบ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่เรียนได้ดีและได้นานแล้ว ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กลวิธีการจำ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้สาระอื่น ๆ ได้อีกมาก

5. ความหมายของวิชาเอกเทศสัญญา 2

วิชาเอกเทศสัญญา 2 คือ วิชาที่ศึกษาลักษณะของเอกเทศสัญญาเกี่ยวกับการจ้างแรงงาน จ้างทำของ รับขน ยืม ผ่ากรทรัพย์ตัวแทน นายหน้า ประนีประนอมยอมความและการพนันขั้นต่อ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 6 ลักษณะ 7 ลักษณะ 8 ลักษณะ 9 ลักษณะ 10 ลักษณะ 15 ลักษณะ 16 ลักษณะ 17 และลักษณะ 18 ซึ่งเป็นวิชาบังคับเรียนที่บรรจุไว้ใน

หลักสูตรนิติศาสตร์ อันเป็นพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ด้านกฎหมายที่นักศึกษาจำเป็นต้องรู้เพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและการทำงานต่อไปในอนาคต

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วิชิต สุรัตน์เรื่องชัยและคณะ(2548) รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการ เรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการ จัดการเรียนการสอน ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และความต้องการในการพัฒนาการเรียน การสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตโดยจำแนกตามกลุ่ม สาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิธิดำเนินการวิจัยใช้การสำรวจข้อมูลและการ สทนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล ได้แก่ คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 300 คน ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และนิสิตระดับปริญญาตรี ภาค ปกติ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 2,000 คนได้จากการสุ่มแบบสัดส่วน (Quota Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำ Focus Group ได้แก่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย บูรพา 45 คน และนิสิตระดับปริญญาตรีภาคปกติของมหาวิทยาลัยบูรพา 45 คน ได้จากการสุ่มแบบ เจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.ด้านสภาพการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์มีความ คิดเห็นว่ามี การจัดทำประมวลการสอนครบทุกวิชา ใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุดพฤติกรรม การสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับดีมากับผิดชอบคาบการสอนครบถ้วน มีการใช้สื่อการสอนสม่ำเสมอ วัดและประเมินผลโดยเน้นเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ มีการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่าง สม่ำเสมอ ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่ วิธีสอนที่คณาจารย์ใช้มากที่สุดได้แก่ การสอนแบบบรรยาย พฤติกรรม การสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับดีปานกลาง พฤติกรรมการสอนที่คณาจารย์ปฏิบัติ มากที่สุด ได้แก่ การมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีการใช้สื่อการสอนสม่ำเสมอ และมีการ วัดประเมินผลการเรียนโดยเน้นการวัดเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบมากที่สุด

2.ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์มีความคิดเห็น ว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ ไม่มีเวลาเตรียมการสอนเนื่องจากภาระงาน สอนและงานอื่น ๆ มากเกินไป นิสิตไม่มีความพร้อม ขาดความมุ่งมั่นในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ขาดระเบียบวินัยไม่กล้าแสดงออก ไม่ตรงต่อเวลา พื้นฐานไม่ดี

อุปกรณ์การสอนประจำห้องเรียนไม่เพียงพอจำนวนนิสิตในชั้นเรียนมากเกินไป ทำให้การวัด และประเมินผลทำได้ยาก และไม่มีเวลาปรับปรุงการสอนเนื่องจากภาระงานสอนมากส่วนนิสิตมีความ คิดเห็นว่าปัญหาการดำเนินการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ อาจารย์ขาดเทคนิคการสอน ขาดกิจกรรม การปฏิบัติ เน้นการบรรยายมากเกินไป อธิบายไม่ชัดเจน การใช้แผ่นโปร่งใสของอาจารย์ตัวหนังสือ

เล็กมองไม่ค่อยเห็นเปลี่ยนแผ่นโปร่งใสเร็วเกินไป เครื่องฉายไม่มีคุณภาพ ไม่มีการวัดและประเมินผล เป็นระยะวัดและประเมินผลความจำมากกว่าการนำไปใช้และข้อสอบยากเกินไป

3.ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์ต้องการได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ในเรื่องต่อไปนี้เป็นรูปแบบและเทคนิคการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการช่วงเวลา 3-5 วัน ณ สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนนิสิตต้องการให้คณาจารย์เตรียมการสอนล่วงหน้าและเข้าสอนให้ตรงเวลา สอนให้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ วัดและประเมินผลเป็นระยะสม่ำเสมอเพื่อพัฒนานิสิต และปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ